

PODVODNA ARHEOLOGIJA

ARHEOLOŠKA
ISTRAŽIVANJA
MISTERIOZNOG
BRODOLOMA I
EKSPERIMENTALNI
PROJEKT KONZER-
VATORSKE ZAŠTI-
TE TOPOVA NA
DNU MORA U ISTRI

TRITOPA, SIDRO

PIŠE: LUKA BEKIĆ
FOTOGRAFIE: MCPA ZADAR

Nova kampanja podvodnog arheološkog istraživanja potonulog jedrenjaka s topovima kod rta Franina blizu Premanture počela je 20. lipnja 2022. Istraživanja provode Međunarodni centar za podvodnu arheologiju iz Zadra uz suradnju stručnjaka iz Hrvatskog restauratorskog zavoda iz Zagreba i Njemačkog arheološkog instituta iz Frankfurta. Novost u ovoj kampanji je da je u pomoć znanstvenicima priskočila i ronilačka ekipa postrojbe Interventne policije iz Pule. Istraživanja kod rta Franine financira Ministarstvo kulture i medija RH te pojedini partneri u projektu.

I TRUBA

📍 Počela arheološka istraživanja ostataka jedrenjaka s topovima kod rta Franina

U PODVODNOM ARHEOLOŠKOM ISTRAŽIVANJU KOD RTA FRANINA ZNAN- STVENICIMA JE U POMOĆ PRISKOČILA I RONILAČKA EKIPA POSTROJBE INTER- VENTNE POLICIJE IZ PULE

↑ Ostaci dijelova "prirodne trube" s reljefno ukrašenim ojačanjima

Voditelji istraživanja ovog nalazišta su doc.dr.sc. Luka Bekić te arheolozi Maja Kaleb i Roko Surić, svi iz MCPA Zadar. U radnoj ekipi sudjeluju još Zdenka Vrgoč i Ivan Vidulić iz MCPA Zadar, Roman Scholz iz RGK-DAI Frankfurt, Igor Mihajlović iz HRZ-a Zagreb, Barbora Machova iz AU AVČR Praha, Danijel Petrinjak, Dragan Ždralović i Mark Jurić iz Interventne policije Pula te tehnički ronionci Sandra Kamerla, Robert Lehotkai i Bornja Krstulović. Logističke usluge ronilačkoj ekipi pruža ronilački centar Diving Indie iz Banjola kod Pule. Uz arheološka istraživanja provodi se i eksperimentalni projekt konzervatorske zaštite topova na dnu mora bez njihova vadenja na kopno. Ovom novom metodom zaustavit će se daljnje propadanje topova na morskom dnu, što će omogućiti rekreativnim ronioncima da u budućnosti posjećuju ovo nalazište. Nalazište je u sustavu koncesija podvodnih arheoloških nalazišta na kojima ministarstvo kulture dozvoljava turističke posjete, ali za sada se još ni jedan ronilački centar nije prijavio za ovlaštenje posjeta. Nadamo se da će ova istraživanja potaknuti lokalne centre da se prijave za koncesiju. Na dnu su vidljiva tri različita željezna

↑ Pronađeni top nakon čišćenja

MEĐU OSTACIMA
 BRODA ARHEOLOZI
 SU PRONAŠLI TISUĆE
 ŠARENIH STAKLENIH
 PERLICA, ULOMKE
 CRVENIH STAKLENIH
 ZDJELICA, KERAMIČ-
 KO POSUĐE, RAZNE
 METALNE PREDMETE
 TE PUŠČANE I TO-
 POVSKE KUGLE

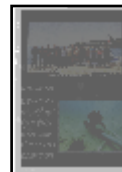
topa i jedno sidro, a prilikom iskopavanja otkriveni su ostaci drvene brodske konstrukcije. Očišćeni top pripada engleskoj proizvodnji s početka 17. stoljeća i pripada klasi topova od 12 funti. I drvena konstrukcija broda pružit će brojne podatke o načinu gradnje broda, što će pomoći da se odredi njegovo porijeklo.

S obzirom na dubinu mora od oko 23 metra na tom mjestu, istraživači rade smjenski, s kraćim zadržavanjem na dnu. Većina ronilaca u ovom projektu koristi nitrox, ali međutim pojedinim ronionicima institucije za koje rade i dalje ne dopuštaju korištenje mješavina pa moraju roniti na zrak. To iziskuje pažljivu strategiju rada i dobru organizaciju ronilačkih skupina.

Među ostacima broda arheolozi su pronašli tisuće šarenih staklenih perlica, ulomke crvenih staklenih zdjelica, keramičko posuđe, razne metalne predmete te puščane i topovske kugle. Za perlice se smatra da su proizvod muranskih radionica, međutim, porijeklo crvenih staklenih zdjelica koje su također teret broda sasvim je nepoznato. Keramičko posuđe koje se nalazi uglavnom ne pripada mletačkom proizvodnom krugu, iako ima i takvih. Za neke primjerke smatra se da

📌 Metodom konzerviranja na dnu zaustavit će se daljnje propadanje topova u moru i omogućiti rekreativnim ronionicima da u budućnosti posjećuju ovo nalazište

👉 Ekipa koja sudjeluje u podvodnim arheološkim istraživanjima kod rta Franina

su porijeklom s juga Italije, a pronađen je i dio njemačke posude od takozvane kamenine, vrlo rijedak nalaz na Jadranu.

Najzanimljiviji su ostaci dijelova trube izradene od mjedenih cijevi s reljefno ukrašenim ojačanjima. Ukras je izveden u vidu preklapajućih listića. Pronađen je usnik, ali lijevak još nije. Takozvane "prirodne trube" koje su se proizvodile u njemačkom Nürnbergu u 17. stoljeću bile su vrlo vrijedna i rijetka roba i u to doba su služile u vojne svrhe ili za kraljevsku pratnju. Sudionici ovog istraživanja nadaju se da će pronaći još dijelova ovog rijetkog predmeta tijekom ronjenja na nalazištu.

Prema tipološkim osobitostima pronađenih predmeta smatra se da je brod ovdje potonuo u prvoj polovici 17. stoljeća. Njegova matična luka zasad je nepoznata, a zbog određenih predmeta za sada i dalje stoji pretpostavka da nije pripadao mletačkom području, već nekoj udaljenoj državi.

No, to i ostala neodgovorena pitanja ostat će otvorena dok se u pijesku ne pronađu neki ključni arheološki nalazi. Istraživanja su ove godine trajala dva tjedna, a nastavit će se i iduće godine.

👉 Mijenjanje mreže za sediment